

Symposium 35 jaar 'Orde van Advocaten Curaçao'

“Het Burgerlijk Procesrecht moet beter”

Vrijdag 16 november 2012 – Kura Hulanda, Curaçao

Toespraak Mr. Karel Frielink – Deken

15.00 – 15.30 uur

Dames en heren!

Vandaag vindt het symposium “*Zeven jaar nieuw Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*” plaats en wel ter ere van het 35-jarig jubileum van de Orde van Advocaten Curaçao. Het 35-jarig bestaan van de Orde is een feestelijke gebeurtenis, waaraan terecht aandacht wordt besteed aan de hand van een belangrijk onderwerp: het burgerlijk procesrecht. Ik zal beginnen met iets te vertellen over de beginperiode van de Orde. Daarna noem ik, vooruitlopend op de discussie van vanmiddag, een tweetal voor verbetering vatbare onderwerpen van het burgerlijk procesrecht. Maar ik zal niet beginnen alvorens de organisatie van dit jubileumsymposium hartelijk dank te zeggen voor al hun inspanningen!

Iets over de beginperiode

De Orde van Advocaten Curaçao werd opgericht op zaterdag 11 juni 1977 in de Ala Blancaroom van het Curaçao Plaza Hotel. De Orde is een vereniging (met rechtspersoonlijkheid) voor advocaten die werkzaam zijn op het eiland. Erich Zielinski was de eerste Deken van de Orde; hij trad op 11 juli 1978 af. Het eerste bestuur bestond verder uit W. Knoppel (vice-voorzitter), A. Richardson (secretaris) en R. Daantje (penningmeester).

In de uitnodiging voor de oprichtingsvergadering is als slotzin opgenomen: “*Wilt U nu reeds in Uw agenda de datum noteren met het verzoek aan Uw secretaresse om U op de 10de juni eraan te herinneren dat U op zaterdag een belangrijke vergadering heeft?*”. Er waren ter vergadering 15 advocaten aanwezig en één advocaat liet zich vertegenwoordigen.

Uit de notulen van de oprichtingsvergadering blijkt dat reeds toen de uitdrukkelijke wens bestond om uiteindelijk tot een wettelijke regeling van de Orde te komen. Nu, 35 jaar later, moet worden vastgesteld dat het daarvan nog niet is gekomen, maar met een beetje geluk komt er in 2013 alsnog een wettelijke regeling tot stand.

Er bestond behoefte aan een Orde van Advocaten om tot een betere en meer actieve organisatie van de balie te komen. Op 21 juni 1977 stuurt Erich Zielinski een brief naar de leden van de Orde, waarin hij aangeeft niet langer verantwoordelijk te willen zijn voor het beheer van het fotokopieerapparaat in de advocatenkamer en de bijbehorende administratie. Hij stelt voor dat de Orde een typiste-telefoniste in dienst neemt voor een salaris van ANG 4.800 per jaar. Blijkens een brief van 30 augustus 1977 van de toenmalige Deken trad mejuffrouw Ninoshka Susanna op 1 september 1977 als telefoniste-typiste in dienst van de Orde. Zij is er al lang niet meer en de leden van de Orde worden al vele jaren bijgestaan door Nadeska Wooter, en dit is een mooi moment om ook publiekelijk de waardering voor haar inzet onder woorden te brengen. Nadeska is bovendien zo'n beetje de informatiespil van de Orde en voor mij een waardevolle

bron als ik weer eens iets moet weten over het reilen en zeilen of de verblijfplaats van een van onze leden.

Weer even terug naar het verleden. Reeds in de beginperiode van de Orde worden tal van initiatieven ontplooid. De Orde pleit voor het tijdig beschikbaar zijn van de maandagrol, wil ervoor zorgen dat jurisprudentie snel ter beschikking van de advocaten komt, wil via haar medewerkster informatie vanuit het stadhuis zo spoedig mogelijk bij de betrokken advocaten aanleveren (om te voorkomen dat zij per abuis niet verschijnen op zittingen) en wil in meer algemene zin een bijdrage aan een goede rechtsbedeling leveren. Aan actualiteit heeft deze opsomming eigenlijk niet veel verloren.

Dat de Orde ook kritisch was blijkt uit een schrijven van het bestuur van de Orde aan de leden van 29 juni 1978. Bij die brief is in concept een persverklaring gevoegd inzake een geschil met de toenmalige procureur-generaal mr L. Nahr.¹ De Orde verwerpt de gedachte dat de “*bad guys*” (de verdachten in strafzaken) eigenlijk geen of minder recht op bescherming hebben, en dat de advocaten die hen verdedigen, als een onuitroeibaar kwaad (niet) getolereerd dienen te worden, of zoveel mogelijk moeten worden beperkt in hun bevoegdheden.

In datzelfde persbericht waarschuwt de Orde ervoor dat de rechtsstaat dreigt af te zakken naar een bananenrepubliek binnen het Koninkrijk. In dat verband worden ook de Staten van de Nederlandse Antillen sterk bekritiseerd: “*Het wetgevend college loopt zodanig aan de leiband van de uitvoerende macht dat van een effectief toezicht geen sprake is. Van enige creatieve arbeid waaruit blijkt dat de Staten oog hebben voor de noden van de Antillen of voor haar controlerende functies op het beheer van de portefeuilles die aan de ministers werden toebedeeld blijkt niet. (...) De huidige minister van Justitie heeft zich niet slechts onbekwaam getoond, maar door zijn uitlatingen m.b.t. leden van het Hof van Justitie en zijn intimidatie van publiciteits-media, als totaal ongeschikt.*” De Orde laat daarop nog volgen dat, als de Staten onvoldoende blijf geven van verantwoordelijkheid, de vraag rijst of het thans niet eens tijd wordt dat de

¹ Ik heb niet kunnen nagaan of de persverklaring (in ongewijzigde vorm) is verstuurd.

koninkrijksregering “*diepere inhoud*” geeft aan de waarborgfunctie vastgelegd in artikel 43 van het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden.

In den beginne had de Orde dus kennelijk al een sterk activistisch karakter, en wat dat betreft was in de afgelopen vier jaar duidelijk sprake van een (niet door alle leden als even positief beoordeelde) Renaissance. Mij spreekt die activistische benadering wel aan: enerzijds een bijdrage willen leveren aan een betere rechtsbedeling en bescherming van de rechtsstaat, maar anderzijds beknotting van de taak van de advocatuur, in welke vorm ook, niet tolereren. De Orde heeft daarbij – nog immer – open oog voor tekortkomingen bij de balie zelf.

Ik heb heden volstaan met enkele grepen uit de beginperiode van de Orde, mij daarbij baserend op stukken uit het privéarchief van Erich Zielinski, die hij mij in 2009 ter beschikking heeft gesteld. Helaas beschikt de Orde niet over een centraal archief en heeft ook nog geen geschiedschrijving plaatsgevonden. Maar zo gaat dat nu eenmaal bij een vereniging waarvan aard en omvang van de werkzaamheden worden bepaald door degenen die op vrijwillige basis tijd en energie aan die vereniging willen besteden. Het is aan al diegenen te danken die zich in de afgelopen 35 jaar voor de Orde hebben ingezet, dat de Orde nog steeds een gerespecteerde organisatie is. Laat deze leden de anderen inspireren om het werk voort te zetten!

Het Burgerlijk Procesrecht moet beter

Dan kom ik nu toe aan het onderwerp van dit symposium. Ik doe dat dan maar meteen met een prikkelende uitspraak: *het Burgerlijk Procesrecht moet beter*. Dat gaat verder dan ‘kan’ beter. Er moet echter niet alleen worden nagedacht over de vraag hoe het recht moet worden verbeterd, maar evenzeer over de vraag of rechters en advocaten wel optimaal functioneren, en of aanpassingen van het systeem aan een beter functioneren en aan betere rechtsbedeling kunnen bijdragen. En waarom zeg ik dat? Dat zeg ik omdat we wel eens uit het oog dreigen te verliezen dat het burgerlijk procesrecht als ultiem doel heeft het beslissen van geschillen tussen partijen. En het

zijn juist die partijen – de rechtzoekenden – die veelvuldig de klacht uiten dat procedures zo ontzettend lang duren, ondoorzichtig zijn, veel geld kosten en wat de uitkomst betreft moeilijk of niet voorspelbaar zijn. U heeft dit soort klachten ongetwijfeld wel eens van uw eigen cliënten gehoord. Hoe dan ook, deze klachten dienen buitengewoon serieus te worden genomen!

Hoe fraai ons Wetboek van Burgelijke Rechtsvordering er ook uitziet, er zijn onderwerpen die zonder meer voor verbetering vatbaar zijn. Ik zal slechts één onderwerp enigszins uitdiepen, namelijk de waarheidsvinding.² Maar wat ik daarover zal opmerken raakt vrij fundamenteel de vraag naar de wijze waarop over de inrichting van het burgerlijk proces wordt gedacht. Mijn gedachten hebben zich met name in de commerciële procespraktijk gevormd. In hoeverre ze ook elders toepassing zouden kunnen of moeten vinden laat ik graag aan anderen over.

Over het begrip waarheidsvinding moet ik eerst een meer algemene opmerking maken. Die opmerking hangt samen met de partijautonomie in het burgerlijk proces en het uitgangspunt dat partijen de grenzen van de rechtsstrijd bepalen. De feiten zoals die in een civiele procedure door de rechter worden vastgesteld behoeven niet noodzakelijk te corresponderen met de werkelijkheid die buiten deze procedure bestaat.³ Als de ene partij een feit stelt en de andere partij dat feit erkent of onvoldoende weerspreekt, dan komt dat feit in rechte – in het kader van deze procedure – vast te staan. Waarheidsvinding ziet hier dus primair op de vraag of partijen een feit als juist (als waar) aanmerken, zodat de rechter bij zijn beoordeling en beslissing daarvan kan uitgaan, in beginsel zonder zich de vraag te hoeven stellen of het ‘feit’ ook buiten de context van de procedure als waar kan worden aangemerkt.

² Zie daarover ook mijn verhandeling ‘De advocaat M/V’, in: K. Frielink en M. Murray, *Twee Curaçaose Meesters*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2011, p. 13-14.

³ Zie o.a. HR 25 november 2005, LJV AU2403 inzake een (volgens de wet niet maar tussen partijen wel bestaande) erfdiensbaarheid en HR 24 juni 2005, NJ 2006, 46 inzake Van Mierlo vs Dimopoulos (het vonnis van de lagere rechter werd vernietigd, omdat de rechter zich baseerde op een ingebrekestelling die wel deel uitmaakte van het procesdossier, maar waarop Dimopoulos zelf zich niet had beroepen).

Wanneer de rechter dus in zijn uitspraak feiten vaststelt, dan gaat het niet om het in absolute zin vaststellen van die feiten,⁴ maar om het in relatieve zin vaststellen daarvan. Deze feiten worden dus voor ‘waar’ gehouden in het geschil dat partijen verdeeld houdt. En dat is geen zinloze, maar juist een zinvolle exercitie, omdat een voldoende onbetwist feitelijk substraat nodig is om tot een beslissing in dat geschil te kunnen komen. Hieruit moet overigens niet de conclusie worden getrokken dat de civiele rechter niet in de materiële waarheid geïnteresseerd is; maar de omvang van het debat wordt in hoofdzaak door de partijen bepaald en het beginsel van de lijdelijkheid legt aan de rechter nu eenmaal zekere beperkingen op. Ondanks die beperkingen zal de rechter in een geval waarin hij evident twijfelt aan een gesteld, maar niet weersproken ‘feit’, daar hoogstwaarschijnlijk toch wel iets mee doen, bijvoorbeeld bij het formuleren van een bewijsopdracht. Wat mij betreft zou een rechter zich niet te lijdelijk behoeven op te stellen.

Hoewel de wet enkele inhoudelijke eisen stelt aan het inleidende verzoekschrift wordt daar in de praktijk door advocaten nogal verschillend mee omgegaan. Artikel 18c Rv bepaalt dat partijen – dat geldt dus voor zowel verzoeker als verweerder – verplicht zijn de voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig, naar waarheid en in een zo vroeg mogelijk stadium aan te voeren. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat dit voorschrift meer dan incidenteel niet wordt nageleefd.⁵

Met grote regelmaat worden pas bij re- of dupliek, of zelfs nog later, feiten naar voren gebracht die al langer bekend zijn (of bij een betere voorbereiding bekend hadden moeten zijn) en die voor de beslissing van belang zijn. Natuurlijk kunnen die feiten de advocaat pas in een laat stadium bekend zijn geworden, maar mijn indruk is dat veelvuldig ook tactische overwegingen aan het niet noemen van bepaalde feiten ten

⁴ Met het in absolute zin vaststellen van feiten wordt hier gerefereerd aan de alledaagse waarheidstheorie op basis waarvan wij vaststellen of iets ‘waar’ of ‘onwaar’ is, met voorbijgaan aan ieder mogelijk filosofisch debat dat daarover kan worden gevoerd.

⁵ Ik ga hier voorbij aan het feit dat partijen zelf de grenzen van de rechtsstrijd bepalen en daardoor ook de reikwijdte van deze verplichting. Bovendien kan ook een bewijsovereenkomst tussen partijen bestaan op grond waarvan bijvoorbeeld bepaalde bewijsmiddelen niet mogen worden gebruikt.

grondslag liggen. Mogelijk dat een belangrijk uitgangspunt van ons bewijsrecht, dat wie stelt (in beginsel) moet bewijzen (art. 129 Rv), in dat verband een rol speelt.

De tactische gedachtengang is dan dat men zich niet te veel in de kaart wil laten kijken en men eerst maar eens wil afwachten met welke feiten de tegenpartij komt. Misschien dat de verweerder het feit zelf noemt, waarna het alsnog door de verzoeker kan worden erkend, en het vervolgens door de rechter als tussen partijen vaststaand kan worden aangenomen. Daarmee wordt het risico vermeden dat de verzoeker een feit stelt, maar de verweerder dat feit niet erkent, met als gevolg dat de verzoeker uiteindelijk een bewijsopdracht krijgt, waarvan hij niet zeker is of hij daarin zal slagen.

En weliswaar bepaalt de wet eveneens dat bij niet-naleving van de verplichting – de verplichting om alle voor de beslissing van belang zijnde feiten in een zo vroeg mogelijk stadium te noemen –, de rechter daaruit de gevolgtrekking kan maken die hij geraden acht, maar erg afschrikwekkend is deze bepaling in de praktijk niet. Het is de meest open en dus in beginsel meest verstrekkende sanctie, omdat het geheel aan de rechter wordt overgelaten welke gevolgtrekking hij geraden acht. In de praktijk wordt deze bepaling door de rechter echter weinig toegepast en wanneer het wel gebeurt tamelijk terughoudend.

Voor zover zulks niet al geacht kan worden uit artikel 18c Rv en een goede procesorde voort te vloeien,⁶ zou deze bepaling naar mijn mening moeten worden aangepast, zodat de verzoeker niet alleen een aanduiding en omschrijving van het onderwerp van de vordering en van datgene wat gevorderd wordt moet geven, onder vermelding van alle hem bekende feiten, maar ook de reeds door de verweerder tegen de eis aangevoerde verweren en de gronden daarvoor, alsmede de bewijsmiddelen waarover verzoeker kan beschikken en de getuigen die hij kan doen horen ter staving van de aldus betwiste gronden van de eis.⁷

⁶ Vgl. HR 19 december 2003, NJ 2005, 181 m.nt. H.J. Snijders inzake Rabobank Gorinchem.

⁷ Zie in dat verband de artikelen 111 lid 3 en 128 lid 5 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in Nederland, alsmede de artikelen 111 lid 1 onder d en 117a van het ontwerp voor een nieuw Wetboek van Burgerlijke

Wat betreft getuigenverhoren maak ik zijdelings nog een opmerking. Deze verhoren verlopen niet zelden wat ongemakkelijk. Dat komt mede doordat doorgaans de rechter het grootste deel van het verhoor voor zijn rekening neemt, terwijl juist de advocaten precies (en dus beter) weten naar welke informatie zij op zoek zijn. Bovendien werkt het door de rechter samenvatten van de afgelegde verklaringen filterend, in die zin, dat nuances verloren gaan, of uiteindelijk alleen hetgeen de getuige later in het verhoor heeft verklaard wordt vastgelegd, ook al heeft hij eerder in het verhoor (deels) iets anders verklaard. U heeft vast wel eens een situatie meegemaakt waarin een getuige verklaart wat u wilt horen, maar de advocaat van de andere partij drie keer nadrukkelijk aan de getuige vraagt of hij zich dat echt precies zo kan herinneren. Het resultaat: de getuige snapt dat hij iets verkeerd heeft gezegd en geeft aan dat hij er toch niet geheel zeker van is, en alleen dat komt uiteindelijk in het proces-verbaal. Wat mij betreft zou over een verbetering van het getuigenverhoor moeten worden nagedacht, waaronder over een meer actieve rol voor de advocaten en het woordelijk verslaan van het gehele verhoor.

Terug naar de waarheidsvinding. In de praktijk kan het soms dus wel even duren voordat alle voor de beslissing van belang zijnde feiten bekend (en bewezen) zijn. Geheel anders gaat dat in bijvoorbeeld het Amerikaanse systeem. In dat systeem bestaan bijna onbeperkte mogelijkheden tot feitenvergaring (grotendeels) buiten de rechter om: (*pre-trial*) *discovery*.⁸ Het voordeel voor advocaten is dat zij een meer centrale rol spelen in dat proces en dat de (meeste) feiten reeds in een vroeg stadium bij alle partijen bekend zijn. Het nadeel is dat *discovery proceedings* geruime tijd in beslag kunnen nemen, dat lang niet alle feiten voor een beslissing van het geschil zelf van belang zijn en dat er doorgaans hoge kosten aan zijn verbonden.

Rechtsvordering voor Suriname. Zie ook artikel 43 van het Procesreglement voor civiele zaken, zoals dat door de Gerechten in het Caribische deel van Nederland wordt gehanteerd.

⁸ Zie hierover in het kort: http://www.mylawcoach.com/my_weblog/pretrial_discovery/ en

http://www.americanbar.org/groups/public_education/resources/law_related_education_network/how_courts_work/discovery.html

Het spreekt voor zich dat de keuze om al dan niet een procedure aanhangig te maken mede afhangt van de feiten waarover een partij beschikt en de inschatting die ten aanzien van de bewijsbaarheid daarvan wordt gemaakt. Omdat ons recht slechts beperkte mogelijkheden tot *discovery* kent, in het bijzonder het voorlopig getuigenverhoor, het voorlopig deskundigenbericht en de exhibitieprocedure van artikel 843a Rv, wordt in Nederland maar ook hier nog wel eens de toevlucht tot andere procedures genomen om feiten te vergaren. Denk in dat verband aan:

- Tuchtrechtelijke procedures tegen accountants en medici.
- De enquêteprocedure bij het Hof, die in de huidige omvang in Curaçao pas sinds 1 januari 2012 bestaat (in Nederland al veel langer en daar is de Ondernemingskamer van Hof Amsterdam bevoegd).
- Het doen van aangifte in de hoop dat een strafzaak wordt begonnen.
- Het aanvragen van een faillissement zodat de curator onderzoek kan verrichten. In dat verband kan het interessant zijn om lid te zijn van de commissie van schuldeisers.⁹
- Het inlichten van de toezichthouder (Centrale Bank) omtrent vermeende misdragingen van bijvoorbeeld een bank of beleggingsfonds.
- Als er een internationaal aanknopingspunt voor is, het gebruik maken van *discovery* mogelijkheden in een andere jurisdictie.

Met een beetje geluk komen via een dergelijke procedure feiten naar boven die het makkelijker maken om de beslissing te nemen om al dan niet een procedure te starten of die in een burgerlijk proces kunnen worden gebruikt. En ook al beschikt men als partij die het instellen van een civiele vordering overweegt niet in al deze procedures over het (volledige) dossier, er kan wel informatie boven water komen die het succesvol instellen van een voorlopig getuigenverhoor of een vordering ex artikel 843a Rv mogelijk maken. Zo zou, bijvoorbeeld, tijdens een strafzaak het bestaan van een bepaald document

⁹ Aan de (mogelijke) geheimhoudingsplicht van een lid van die commissie ga ik hier voorbij.

kunnen blijken, dat vervolgens via de procedure van artikel 843a Rv kan worden opgevraagd.

Dit blijft natuurlijk allemaal een beetje behelpen, niet alleen omdat je als potentiële civiele partij niet in al die procedures partij kunt zijn en omdat je doorgaans niet over alle stukken kunt beschikken, maar ieder orgaan dat een zaak moet beoordelen maakt een eigen schifting van feiten en stukken die relevant worden geacht. En wat de eventuele beoordeling in die verschillende procedures betreft, geldt dat die in een civiele procedure wel meewegen, maar niet op voorhand beslissend zijn.¹⁰

Ons procesrecht kent in dit verband twee bepalingen die Nederland niet kent. Blijkens artikel 141 Rv kan de rechter in de loop van een geding, op verzoek of ambtshalve, aan partijen of aan een van hen de overlegging bevelen van de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers, die zij ingevolge de wet moeten houden, maken of bewaren. Partijen kunnen dit weigeren indien daarvoor gewichtige redenen zijn, alsmede indien redelijkerwijs aangenomen kan worden dat een behoorlijke rechtsbedeling ook zonder verschaffing van de gevraagde gegevens is gewaarborgd. De rechter beslist of die weigering gerechtvaardigd is, bij gebreke waarvan hij daaruit de gevolgtrekking kan maken die hij geraden acht. Dat zou in potentie een verstrekkende sanctie kunnen zijn, maar de rechter stelt zich in de praktijk terughoudend op. In artikel 142 Rv vinden we een regeling ingeval die boeken, bescheiden of andere gegevensdragers zich onder derden bevinden.¹¹ Het nadeel van beide bepalingen is dat het verzoek alleen hangende het geding kan worden gedaan.¹² Het voordeel van deze bepalingen is het

¹⁰ Voor een buitenlandse *discovery* procedure ligt dat uiteraard anders, maar die is dan ook uitsluitend op het vergaren (en niet op het door bijvoorbeeld de betrokken buitenlandse rechter beoordelen) van feiten gericht. Dat volgens de Hoge Raad tuchtrechtelijke en strafrechtelijke procedures ieder hun eigen merites hebben en principieel niet dienstbaar zijn aan de waarheidsvinding in het burgerlijk proces, betekent niet dat in dergelijke procedures naar boven gekomen feiten in het burgerlijk proces niet relevant zouden kunnen zijn.

¹¹ Zie Gerecht in Eerste Aanleg Curaçao 14 mei 2012, AR 46866 inzake Bearingpoint vs CX System.

¹² Overigens wordt er in de praktijk niet veelvuldig een beroep op deze bepalingen gedaan. Mogelijk heeft niet iedere advocaat deze artikelen op zijn netvlies staan. De rechter zou partijen op grond van artikel 118 Rv hieromtrent kunnen voorlichten.

ruime toepassingsbereik, omdat enkele in artikel 843a Rv voorkomende beperkingen hier niet gelden.

Artikel 843a Rv kwam al even ter sprake (het inzagerecht ook wel de exhibitieplicht genoemd):¹³ een partij die daarbij rechtmatig belang heeft kan inzage, afschrift of uittreksel vorderen van met voldoende bepaaldheid aangeduide bescheiden of andere gegevensdragers aangaande een rechtsbetrekking waarin hij of zijn rechtsvoorgangers partij zijn, van degene die deze bescheiden of andere gegevensdragers te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft.¹⁴ De rechter bepaalt, zo nodig, de wijze waarop en de voorwaarden waaronder inzage, afschrift of uittreksel zal worden verschaft. Van een rechtmatig belang is bijvoorbeeld sprake wanneer de opgevraagde bescheiden, of de daaraan ontleende informatie, zullen worden gebruikt in een aanhangig te maken procedure (voor bewijs of tegenbewijs).¹⁵ Gelet op het belang dat mijns inziens moet worden toegekend aan het zoveel mogelijk kunnen vaststellen van de materiële waarheid, bepleit ik een ruime toepassing van dit artikel.¹⁶

Het voordeel van deze mogelijkheid is dat een verzoek kan worden gedaan zonder dat een hoofdprocedure omtrent het geschil aanhangig is of in het vooruitzicht is gesteld.¹⁷ Het (bijna) standaardverweer dat een verzoeker krijgt tegengeworpen is echter dat hij bezig is met een *fishing expedition*. Daaraan wordt dan meestal de conclusie verbonden

¹³ Zie o.a. T.S. Jansen, *Art. 843a Rv in de ondernemingsrechtpraktijk. Verboden te vissen, maar vragen mag*, Tijdschrift voor de ondernemingsrechtpraktijk 3 (2009), p. 89-94 en J.R. Sijmonsma, *Het inzagerecht. Artikel 843a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Kluwer 2010, dissertatie, 302 p. Nederland kent een nagenoeg gelijklopende bepaling.

¹⁴ Zie voor het geval dat het om een derde gaat: Hof Amsterdam 25 november 2008, NJF 2009, 31 inzake Net2Phone vs eBay e.a.

¹⁵ Het moet dan gaan om bescheiden die tot bewijs van feiten of rechten kunnen dienen waaraan de verzoeker rechtsgevolgen verbindt.

¹⁶ Ik verwijs in dat verband naar J.R. Sijmonsma, a.w., hoofdstuk 8.

¹⁷ Zie HR 8 juni 2012, LJN BV8510 inzake Abu Dhabi Islamic Bank vs ABN AMRO Bank: “Noch uit de tekst van art. 843a Rv., noch uit de totstandkomingsgeschiedenis van dit artikel vloeit voort dat voor toewijsbaarheid van de vordering tevens noodzakelijk is dat over de rechtsbetrekking waaromtrent afschrift van bescheiden wordt verlangd een procedure aanhangig is of naar verwachting zal worden gemaakt, dan wel dat een zodanige procedure, indien deze aanhangig zou worden gemaakt, in Nederland zal worden gevoerd.”

dat de verzoekende partij (eigenlijk) geen zaak heeft, maar op zoek is naar informatie die hem wel aan een zaak zou kunnen helpen. Op zichzelf is het goed dat zuivere *fishing expeditions* worden tegengegaan.

Hoewel ik geen voorstander ben van (*pre-trial*) *discovery proceedings* zoals die in Amerika bestaan, lijkt het mij wel goed om na te denken over de vraag hoe we het burgerlijk procesrecht zo zouden kunnen inkleden dat de *waarheidsvinding* als uitgangspunt meer centraal komt te staan en voor een geschil relevante feiten eerder aan beide partijen ter beschikking staan.¹⁸ Ik wijs in dat verband, ter afsluiting, nog op de in Nederland gevoerde discussie inzake de kernwaarden van de advocatuur. Met name de kernwaarde “*publieke verantwoordelijkheid voor een goede rechtsbedeling*” heeft tot stevige discussies geleid, omdat die (ook) betrekking heeft op de rol van de advocaat in het civiele proces. In het kader van het 35-jarig jubileum van de Orde van Advocaten Curaçao doe ik de oproep om ook hier fundamenteel over die rol na te denken. Een ‘goede rechtsbedeling’ vergt immers dat een advocaat niet uitsluitend de belangen van zijn eigen cliënt voorop stelt.¹⁹

Ik dank u voor uw aandacht!

¹⁸ In dat verband verdient ook het in de wet opnemen van de mogelijkheid van bewijsbeslag aandacht.

¹⁹ Omdat reeds wordt gediscussieerd over het toezicht op advocaten laat ik dat onderwerp hier onbesproken.